

Tuomas Kettunen kesk ym.

Lakialoite laiksi metsästyslain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Tällä lakialoitteella esitetään metsästyslakiin (615/1993) uuden 19 a §:n säätämistä. Uudessa 19 a §:ssä säädettäisiin, että lain muiden säännösten estämättä riistaeläimen pyytäminen ja tappaminen olisi mahdollista sellaisessa hätävarjelu- tai pakkotilassa, jossa riistaeläin hyökkää ihmisen tai kotieläimen kimppuun tai tulee ihmisten tai kotieläinten lähettyville ja välittömästi uhkaa ihmisten tai kotieläinten turvallisuutta. Välitöntä uhkaa ja vaaraa arvioitaessa otettaisiin huomioon tilanteen pakottavuus sekä muut olosuhteet tilanteessa.

PERUSTELUT

Lakimuutoksella varmistettaisiin, että erityisesti suurpetojen (esim. ahma, ilves, susi) tullessa uhkaavasti ihmisten asuntojen pihoille ja muille lähistöille, kansalaisella olisi selkeästi oikeus puolustaa itseään, perheenjäseniään ja kotieläimiään, kuten vaikkapa aitauksessa olevaa tuotantoeläintä tai pihassa kytkettynä olevaa koiraa. Samoin esitettävä lakimuutos varmistaisi, että muun riistaeläimen, esimerkiksi hirven, metsästyksen aikana tapahtuvassa suurpedon yllättävässä hyökkäyksessä metsästyskoiran kimppuun metsästäjä saisi puolustaa omaa kotieläintään ilman tarpeetonta huolta seurauksista.

Tämän uuden säännöksen nojalla tapahtuneesta riistaeläimen pyytämisestä ja tappamisesta tulisi viipymättä tehdä metsästyslain mukainen saalisilmoitus sekä ilmoitus poliisille tai Rajavartiolaikseksi. Toimivaltaiset viranomaiset tutkisivat aina pakottavassa tilanteessa tapahtuneen pyytämisen ja sen, ovatko olosuhteet olleet hätävarjelu- ja pakkotilamaiset. Mikäli riistaeläimen kaa-taminen todetaan tapahtuneeksi sellaisissa oloissa, jotka eivät vastaa uutta 19 a pykälää, seuraavat tästä teosta normaalit rikosoikeudelliset ym. seuraamukset.

Suhde rikoslain vastuuvapausperusteisiin

Suomen oikeusjärjestelmässä on olemassa yleiset hätävarjelu- ja pakkotilasäännökset. Ne ovat rikoslain 4 luvun 4 ja 5 §:ssä. Rikoslain 4 luvun 4 §:n mukaan aloitetun tai välittömästi uhkaavan oikeudettoman hyökkäyksen torjumiseksi tarpeellinen puolustusteko on hätävarjeluna sallittu, jollei teko ilmeisesti ylitä sitä, mitä on pidettävä kokonaisuutena arvioiden puolustettavana, kun otetaan huomioon hyökkäyksen laatu ja voimakkuus, puolustautujan ja hyökkääjän henkilö sekä muut olosuhteet. Hätävarjelussa kyse on siis tyypillisesti hyökkäyksen torjumisesta tai siltä puo-

Lakialoite LA 8/2022 vp

lustautumisesta periaatteessa laittomalla ja rikollisella teolla suojattaessa esimerkiksi henkeä, kotirauhaa tai omaisuutta.

Pakkotilasta on kysymys silloin, kun sinänsä rangaistavan teon saa tehdä sellaisessa tilanteessa, jossa välitön pakko tai vaara uhkaa jotakin suurempaa oikeushyvää. Oppikirjaesimerkki pakkotilasta on tilanne, jossa avantoon pudonnut ihminen murtautuu kesämökkiin, jottei märkänä paleltuisi. Sinänsä lainvastainen ja kriminalisoitu teko mökkimurto on sallittua suuremman vahingon estämiseksi pakottavassa tilanteessa. Rikoslain 4 luvun 5 §:n mukaan oikeudellisesti suojattua etua uhkaavan välittömän ja pakottavan vaaran torjumiseksi tarpeellinen teko on pakkotilatekona sallittu, jos teko on kokonaisuutena arvioiden puolustettava, kun otetaan huomioon pelastettavan edun ja teolla aiheutetun vahingon ja haitan laatu ja suuruus, vaaran alkuperä sekä muut olosuhteet.

Rikoslain 4 luvun säännökset oikeuttavat periaatteessa tappamaan suurpedon tai muun riisetaeläimen välittömän ja pakottavan vaaran torjumiseksi. Joitakin päätöksiä syyttämättä jättämisestä onkin tämän perusteella tehty. Säännösten merkitys on kuitenkin epäselvä, ja vastuuvapausperusteiden kriteerit ovat väljät. Kokonaisarvio säännöksen soveltuvuudesta tehdään kussakin tapauksessa erikseen.

Kun tarkempia kriteereitä ei ole säädetty, on yleisellä tasolla hyvin vaikeaa arvioida, milloin riisetaeläimen aiheuttamia vaaratilanteita voidaan torjua yleisten rikoslain 4 luvun säännösten nojalla. Arviointi tehdään aina täysimittaisen esitutkinnan jälkeen syyttäjän harkinnassa. Epäillystä metsästysrikoksesta voi olla seuraamuksia epäillyn aseluvulle, mikä on sinänsä jo erittäin raskas seuraus. Metsästäjien ja muiden maaseudulla asuvien oikeusturva edellyttää lainsäädännön täsmentämistä. Tässä lakialoitteessa esitetyn muutoksen säätämisen jälkeenkin rikoslain 4 luvun vastuuvapausperusteita voitaisiin soveltaa pakkotilassa tapahtuneisiin kaatoihin.

Ruotsin metsästyslaki

Käytännön tilanteiden arvioinnin helpottamiseksi sekä tilanteisiin liittyvien oikeusturvaongelmien korjaamiseksi tulisi Suomen metsästyslakiin ottaa Ruotsin metsästyslain 28 pykälää vastaava säännös.

Ruotsissa metsästyslain (jaktförordningen 28 §) mukaan suden tai muun suurpedon saa tappaa, jos se on hyökkäyksellään jo aiheuttanut kotieläimille vahinkoa tai sen tuleva hyökkäys on ilmeinen. Pedon saa tappaa myös, kun se on kotieläimille tarkoitetun aidatun alueen sisäpuolella ja on olemassa perusteltu syy olettaa sen hyökkäävän. Näissä tilanteissa uhkaavan eläimen saa tappaa kotieläimien omistaja tai haltija taikka henkilö, joka toimii heidän puolestaan.

Ruotsissa lääninhallitus tekee petoeläimen tappamiseen johtaneista akuuteista tilanteista alustavan arvioinnin. Asia etenee poliisille vain, mikäli on syytä epäillä rikosta.

Ajankohtainen susitilanne

Susikanta on kasvanut räjähdysmäisesti viime vuosina joka puolella Suomea. Uusia havaintoja tulee ihmisiltä koko ajan. Suomen susikannan ensimmäinen hoitosuunnitelma vahvistettiin vuon-

Lakialoite LA 8/2022 vp

na 2005. Tämän mukaan Suomen susikanta on lähtenyt kasvuun hoitosuunnitelmaprosessin aikana ja saavutti silloisen huippunsa vuonna 2007, jolloin vähimmäiskanta-arvio oli 270—300 yksilöä.

Huolestuttava on ns. pihasusi-ilmiö, jossa petoja liikkuu ihmisasutuksen lähistöllä vailla pelkoa. Nämä pedot ovat myös tappaneet useita tuotantoeläimiä ja koiria. Esimerkiksi Kuhmossa ja Kalajoella sudet ovat tappaneet lampaista. Kalajoella susi tunkeutui navettaan ja tappoi vasikan. Sonkajärvellä sudet tappoivat sonnien maatilalla. Näiden lisäksi viime vuosina on kymmeniä koiria joutunut susien tappamaksi. Susien aiheuttamia vahinkoja ja häiriökäyttäytymistä on ilmennyt ympäri Suomen.

Lakimuutokselle on suuri yhteiskunnallinen tarve. Tavoitteeksi täytyy ottaa, että sudet saadaan takaisin metsiin, joissa niillä olisi elintilaa, ja tärkeintä on palauttaa niiden luontainen arkuus ihmisille kohtaan.

Voimaantulo

Lakiesitys on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

metsästyslain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

lisätään metsästyslakiin (615/1993) uusi 19 a § seuraavasti:

2 luku

Metsästysoikeus, metsästysvuokra ja metsästyslupa

19 a §

Metsästysoikeus hätävarjelu- ja pakkotilanteissa

Sen estämättä, mitä tässä luvussa säädetään, riistaeläin voidaan pyytää ja tappaa silloin:

- 1) jos se on tarpeellista ihmiseen tai kotieläimeen kohdistuvan hyökkäyksen torjumiseksi; tai
- 2) jos riistaeläin vaarantaa tai todennäköisesti vaarantaisi ihmisten tai kotieläinten turvallisuuden.

Lakialoite LA 8/2022 vp

Vaarantamista tai todennäköistä vaarantamista arvioitaessa on otettava huomioon tilanteen pakottavuus sekä muut olosuhteet tilanteessa.

Riistaeläimen 1 momentin nojalla tapahtuneesta pyytämisestä ja tappamisesta tulee viipymättä tehdä tämän lain mukainen saalisilmoitus sekä ilmoitus poliisille tai Rajavartiolaitokselle.

Tämä laki tulee voimaan _____
päivänä _____ kuuta 20 ____.

Lakialoite LA 8/2022 vp

Helsingissä 18.2.2022

Tuomas Kettunen kesk
Pekka Aittakumpu kesk
Ari Koponen ps
Joonas Könttä kesk
Matias Marttinen kok
Raimo Piirainen sd
Mikko Kinnunen kesk
Marko Kilpi kok
Hannu Hoskonen kesk
Joakim Strand r
Mikko Ollikainen r
Pasi Kivisaari kesk
Ben Zyskowicz kok
Ano Turtiainen vkk
Sari Tanus kd
Anders Norrback r
Mikko Lundén ps
Kim Berg sd
Jukka Mäkynen ps
Juha Pylväs kesk
Petri Honkonen kesk
Mikko Kärnä kesk
Hanna Huttunen kesk
Ari Torniainen kesk
Hanna-Leena Mattila kesk
Timo Heinonen kok
Eeva Kalli kesk
Esko Kiviranta kesk
Juha Mäenpää ps
Janne Heikkinen kok
Janne Sankelo kok
Matti Semi vas
Mauri Peltokangas ps
Sheikki Laakso ps
Jani Mäkelä ps
Arja Juvonen ps
Minna Reijonen ps
Ville Vähämäki ps
Veijo Niemi ps
Arto Satonen kok
Mari-Leena Talvitie kok
Seppo Eskelinen sd
Harry Harkimo liik
Jari Ronkainen ps

Lakialoite LA 8/2022 vp

Rami Lehto ps
Markku Eestilä kok
Johannes Koskinen sd
Petri Huru ps
Jari Myllykoski vas
Antero Laukkanen kd
Toimi Kankaanniemi ps
Vilhelm Junnila ps
Peter Östman kd
Katja Hänninen vas
Markus Mustajärvi vas
Marko Asell sd
Sanna Antikainen ps
Juho Kautto vas
Jukka Kopra kok
Jenna Simula ps
Kari Tolvanen kok
Jouni Kotiaho ps
Jussi Wihonen ps
Sakari Puisto ps
Mikko Savola kesk
Arto Pirttilahti kesk
Jouni Ovaska kesk
Hannakaisa Heikkinen kesk
Tom Packalén ps
Heikki Vestman kok
Veikko Vallin ps
Jari Koskela ps
Olli Immonen ps
Heikki Autto kok
Mika Kari sd
Tuula Haatainen sd
Matias Mäkynen sd
Heidi Viljanen sd
Atte Kaleva kok
Jari Kinnunen kok
Riikka Slunga-Poutsalo ps
Lulu Ranne ps
Kaisa Juuso ps
Mats Löfström r
Sebastian Tynkkynen ps
Merja Kyllönen vas
Sami Savio ps